

Schrams gård

Blandt de mange store købmandsgårde i Roskilde i det forrige århundrede er P. A. Schrams en af de yngste. Forretningen blev åbnet i 1849 og eksisterer for så vidt endnu på sit gamle sted i Skomagergade, men i dag som en gros virksomhed under firmanavnet A/S Wandel-Petersen.

Med de gamle købmandsgårdes alsidighed er det forlængst forbi, men engang var de hver for sig en hel verden, et spejlbillede af landets økonomiske liv, repræsenterende handel, håndværk, industri, agerbrug, kvægavl, skibsfart, gæstgiveri m. v.

Sådanne købmandsgårde blev uundgåeligt særdeles velkonsoliderede. Arbejdsfolk kunne de få nok af. Lønningerne var små og arbejdsdagen lang, men forplejningen til gengæld god. Den, der hørte gården til, led ingen nød.

Om stifteren af Schrams gård, konsul P. A. Schram, fortælles det, at han havde et kammeratligt forhold til sine landkunder, dog således at han sagde Du og fornavn til dem, og de De og efternavn til ham, for en konsul med eget skib på fjorden siger man ikke Du til, selv om han er jævn og ligefrem i optræden. P. A. Schram var iøvrigt fremskridtsmand. Da telefon i Roskilde i 1886 kom på tale, så købmændene deres ruin i møde, for nu ville kunderne ringe til København efter varer, og de sendte derfor en komité ud i byen med en protestadresse, som mange tilsluttede sig, men ikke P. A. Schram, der hilste komitéen med ordene: „Skal vi have telefon? Storartet! Jeg tegner mig som første abonnent.“ Hans firma fik også nr. 1 under Roskilde central og har beholdt det, indtil fuldautomatiseringen satte fem ekstra cifre foran ettallet og derved ødelagde dets fornemhed.

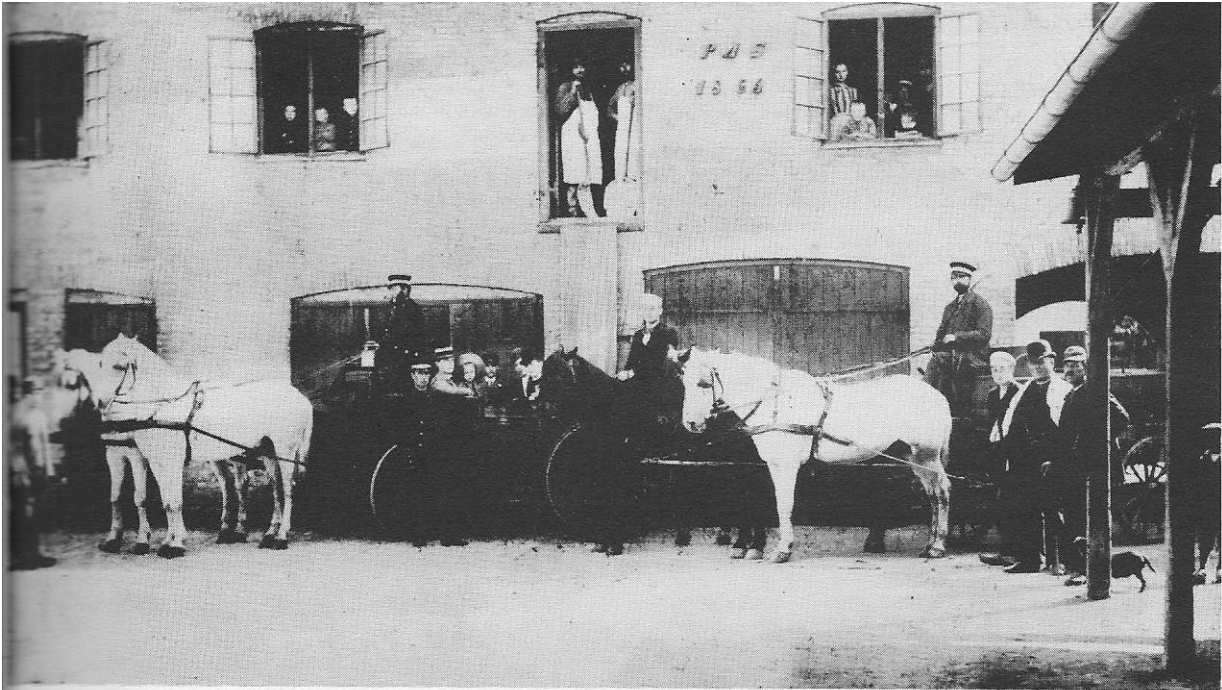
P. A. Schram trak sig tilbage i 1892 og afløstes af sin søn, H. P. Schram, der imidlertid i 1899 blev direktør for Roskilde Bank og derfor solgte forretningen til købmand P. M. Peteren i Rudkøbing. Dennes søn

Wolmer Wandel-Petersen gik mere og mere over til engros handel med afgrænsede varegrupper. Efter hans død førtes forretningen videre af hans hustru, der stadig bor i den gamle købmandsgård, der nu drives som aktieselskab. Næste generation, cand. jur. Mogens Wandel-Petersen, tjener også handelen, men på højeste plan som Danmarks ambassadør i Columbia.

Bygningen på hosstående billede eksisterer endnu, liggende østligt i gården, Skomagergade 27, i længderetningen nord-syd, men i noget ændret skikkelse. Porten til højre i billedet fører ud til lagerpladsen bag Skomagergade 25. P. A. Schrams initialer med opførelsesåret sidder stadig på huset. Fotografiet er fra P. M. Petersens tid i begyndelsen af århundredet, for det er et udvalg af hans elleve børn, der sidder i herskabsvognen. Længst til venstre ses hans efterfølger Wolmer Wandel-Petersen, derefter Jonna Wandel-Petersen, den senere mangeårige indehaver af „Berner og Holmes danseskole“, og som tredje mand Ivan Wandel-Petersen, i dag købmand i Borup. Navnene på de bowlerklædte ynglinge kendes ikke, ej heller rytterens. Standsmæssigt går det til. Her er både kusk og tjener i liberí. Købmandsgården havde iøvrigt hele syv herskabskøretøjer: landauer, glaskøret, kavalervogn, jagtvogn, charabanc, ponyvogn og kane, og som det ses på billedet: de dejligste heste.

Fra kornloftet får to af gårdens mange travle folk sig et lille pusterum. Handelen med korn var betydelig. I høstens tid kunne der komme op til 50 vogne daglig med sæd, og så skulle der slæbes, idet hver enkelt heltøndesæk fra vognen skulle bæres op på lofterne.

Schrams gård har fået sit oprindelige areal betydeligt beskåret af den nye „Schmeltz Plads“. Det kniber med at være der, og de gamle bygninger er lidet rationelle. A/S Wandel-Petersen har derfor sikret sig en fritliggende grund, og en skønne dag er den gamle købmandsgårds æra ude.

Fra gården i Skomagergade 27 i begyndelsen af århundredet. Købmandsgårdens ungdom skal på køretur